

Проф. др Велимир Ђеримовић,
Универзитет „Унион – Никола Тесла“ - Архитектонски факултет, Београд
Први институт пејзажно-архитектонског градитељства Србије, Београд

ПРЕДЛОГ ЗА ИЗМЕНЕ И ДОПУНЕ ЗАКОНА О ПЛАНИРАЊУ И ИЗГРАДЊИ

Увод

Претходни утемељивачи законских прописа у области планирања, пројектовања, изградње и управљања простором од друге половине 20. века до данас, нису уочили фаталне грешке које су последица неодрживе „2Д“ едукације, а онда и примене и узаконивања неодрживе „2Д“ терминологије. Ова непобитна чињеница јасно показује како је кроз примену и узаконивање „2Д“ терминологије дошло до последичне „производње“ спекулативних „2Д-патената“. Међу њима, најдрастичнији је квазистручни образац по којем је „3Д“=„2Д“ и обратно. Тако се квазистручном логиком и узаконеном „2Д“ пречицом стигло до апсурда, који се зове контаминација простора са неодрживим опцијама псеудодемократије, псеудоурбанизације, псеудорегулације, деградације и дерегулације урбаносрединског пребивалишта, затим последичног умножавања негативног еколошког наслеђа и штетног дејства негативних ефеката „стаклене баште“, због чега у условима локалних и глобалних климатских промена, данас сви испаштамо.

Из овога није тешко закључити да је ту реч о оскудном досегу „2Д“ теорија, прагме и знања, које се још од Баухауса се изродило у заблуде о маргинализовању физичких („3Д“) структура и објеката пејзажно-архитектонског градитељства, стваралаштва, културе, уметности и културно-парковног наслеђа, јер тобоже „пејзаж и парк не могу бити предмет умјетничког обликовања“. Потом, „2Д“ „план намене површина“ без треће димензије и без продубљеног мишљења о простору неодрживо постаје, и данас у другој деценији 21. века, још увек важи и остаје као најважнија подлога (документ) у процесу интегративног планирања насеља.

Овај приступ и сагледавање проблема који проистичу из неодрживе регулативе и едукације... артикулишу и афирмишу интегративно „3Д“ екоурбанистичко и екопросторно (екорегионално) планирање које представља одрживу подлогу за интегрисање, афирмисање и развој „3Д“ теорија и прагме у области планирања и управљања урбаносрединским и животносрединским простором. А, оно се базира на принципима екореципроцитета између социјалних потреба и активности насељене или локалне заједнице и високо-градитељских, ниско-градитељских и пејзажно-градитељских физичких („3Д“) структура, објеката или артефаката у оквирима урбаносрединског пребивалишта (насеља) и животносрединског станишта.

У вези с тим, треба знати да урбаносрединско пребивалиште (насеље) представља ужи животни оквир, односно грађени, артифицијелни или урбаносредински амбијент за све потребе и активности насељене или локалне људске урбане заједнице, а животносрединско станиште представља најшири, односно богомдани животни овоземаљски или планетарни

оквир, односно макросредински просторни амбијент за свеукупни овоземаљски биодиверзитет.

Овакав приступ и сагледавање социјално-просторних чињеница уствари представља један преосмишљени, али научно-стручно утемељен покушај, и може се рећи авангардни подухват који је подстакнут досадашњом нелогичном, квазистручном комбинаториком неорживих „2Д“ и одрживих „3Д“ теорија и прагме урбанистичког и просторног (регионалног) планирања и управљања простором. Све веће потребе за култивираним, здравим и одрживим урбаносрединским структурама, објектима или артефактима, све више су остајале без адекватних одговора на стварање здраве урбаносрединске животне целине, па су тако кроз више деценија усложавани проблеми и облици загађења урбаног као ужег и животног као ширег простора, уствари постали део акутних животних и просторних криза, које су с временом довеле до умножавања негативног еколошког наслеђа и негативних и претећих ефеката стаклене баште, како по локалне људске заједнице, тако и по укупни овоземаљски биодиверзитет.

Због чињенице да у тескобном урбаном супстрату није увек било лако наћи адекватна решења и одговоре на разна сложена питања из градо-градитељске области, многи модернисти и постмодернисти, а потом и инвеститорско-урбанистички лоби и корпоратократија са хегемонијом капитала, више или мање су следили заблуде Баухауса о вртно-парковном или пејзажно-урбаном градитељству, стваралаштву, култури, уметности и културно-парковном наслеђу. Сви они кроз цео 20. и почетак 21. века невиде да пејзаж и парковно-урбане физичке структуре могу бити и да јесу предмет уметничког стварања, затим пејзажно-архитектонско-урбаног дизајна и изградње.

Управо та чињеница у тескобним урбаним приликама, подстакла је „2Д“ урбанисте, па и „2Д“ архитекте, планере, пејзажне архитекте и следбенике у другим областима (право, медији...), што је само допринело стварању јединствене прилике да се мађионичарски скују „2Д-патенти“, који ће током више деценија у 20. веку све до данас (2013. године), сасвим бескрупулозно, неумесно, неуко и неодрживо одузимати трећу димензију, како „3Д“ вртно-парковним или пејзажно-урбаним, односно пејзажно-градитељским структурама, објектима или артефактима пејзажне архитектуре, тако и ниско-градитељским физичким јединицама и целинама.

Током 20. века, резултат таквог квазистручног и неуког односа и сагледавања сложених градоградитељских проблема свео се на неодрживи један посве паушално изведен квазистручни патент по којем је „3Д“=“2Д“ и обратно. Он је дефинитивно деценијама кроз 20. век уврежено и сасвим квазистручно одузимао трећу димензију ниско и пејзажно грађеним физичким структурама, што је и довело до неодрживог свођења пејзажно-урбаних творевина на тзв. неизграђене, тзв. слободне, тзв. отворене просторе, затим тзв. зелене површине, тзв. зелене зоне, тзв. природна добра и разне друге „2Д“ изведенице и „2Д-патенте“. Тако се истим пејзажно и ниско грађеним творевинама, чак супротно научно-стручним знањима, принципима, прегнућима и достигнућима, сасвим импровизаторски и паушално већ

деценијама кроз 20. век потиру њихов градитељски, културни и функционални идентитет, физички субјективитет и капацитет, екоурбани бонитет и легалитет, али и екореципроцитет између високих, ниских и пејзажно грађених структура, објеката или артефаката.

Читав проблем произлази из чињенице да досадашње „2Д“ урбанистичко и просторно планирање кроз неодрживу примену превазиђене „2Д“ терминологије, у физичкој структури града прозелитистички и неодрживо препознаје само високо грађене објекте или артефакте, и њих сматра једино изграђеним просторима и објектима, јер они имају зидове. Значи, тобоже визионарске „2Д“ теорије и прагма сагледавају визију насеља у 21. веку, а применом „2Д“ терминологије и „2Д“ квазизнања, „2Д“ планирање и управљање простором само показује, како уствари не зна да град осим социјалних (локалних) заједница и високо грађених физичких структура, чине још два подтипа физичких („3Д“) структура, објеката или артефаката који немају зидове.

Зато „2Д“ теорије и прагма кроз деценије све до данас нису потпуне, јер оне никако невиде и непознају ниско и пејзажно грађене „3Д“ објекте или артефакте. Чак шта више, оне их неодрживо сматрају тзв. неизграђеним, тзв. слободним, тзв. отвореним просторима. Зато и није необично што оне ни на једном месту не помињу суштински важан екореципроцитет и екоурбани континуитет између иманентних, интегративних, компатибилних и комплементарних високих, ниских и пејзажно грађених објеката или артефаката у физичкој структури урбаносрединског пребивалишта (насеља).

„Ти простори, често велики у односу према укупној површини града, не називају се парковима, јер то и нису“. Они евентуално могу имати еколошко, рекреационо или здравствено значење, али су често без препознатљивости, лишени композиције и уметничког сензибилитета. Резултат таквог озелењавања су градови и насеља без духа и идентитета. Градске тзв. зелене површине означене зеленом бојом у старим зонским плановима данас су најчешће „зелене пустиње“ које служе људима (нпр. за шетњу са псима или за трчање), али их и не виде, јер су све такве тзв. површине једнаке, а нуде све и ништа. То су уосталом потврдили и Јан Гел и Даниел Лебескинд радећи у оквиру пројекта „Град на води“ за Луку Београд приликом увида у стање пејзажно-архи-тектонско-урбаних структура Београда 2008/2009. године.

Епилог

Овај критички осврт на неодрживост досадашње регулативе која преферира комбинаторику неодрживе „2Д“ и одрживе „3Д“ терминологије, сасвим објективно и добронамерно истиче један важан део суштинских разлога који су вешто маскирали скривено-потенцијалне спекулативне могућности и тумачења по потреби, те превођења и пренамене делова или целина „3Д“ објеката или артефаката пејзажне и ниске градње у бесмислену „2Д“ раван („3Д“=“2Д“ и обратно), што је искључиво у функцији псеудоурбанизације.

У вези с тим и Ранко Радовић примећује да је доведен у питање легитимитет „физичког урбанизма“, па је „план намене површина“ како он каже: „без треће димензије и без продубљеног урбаног мишљења простора у целини, остао најважнији документ планирања

града. О „зонирању“ да се и не говори!”. А након Ранка Радовића, и наш савременик – урбанниста Добривоје Тошковић зналачки и одговорно истиче да се данас у Србији и њеном окружењу још увек комбинују елементи дводимензионалног и тродимензионалног планирања простора.

То је у значајној мери редуковало регулативну доследност, затим бонитет, пуноћу и квалитет законских решења. На исти начин, обезвредило је и очекивано успешну регулаторну мисију у спречавању бесправне градње и других облика контаминације простора, па тако и законодавни смисао урбаног реда. Зато се овом приликом и указује на видљиве слабости и непроцењиво штетне пропусте досадашње „2Д“ регулативе, јер су и даље евидентни последици подстандардни капацитети „3Д“ пејзажно-урбаних структура, објеката и парадигми, који свакодневно трпе контаминирајуће облике од псеудодемократије до квазистручне деградације, псеудоурбанизације, псеудорегулације и дерегулације на нивоу локалних и националне заједнице, односно урбаносрединског пребивалишта и животносрединског станишта.

Дакле, осим критичког осврта на „2Д“ теорије и прагму, кроз ове предлоге и допуне, указује се на нужност „3Д“ стручно-научног приступа у корист интегративног „3Д“ екоурбанистичког и екопросторног (екорегионалног) планирања и управљања простором. У прилог томе, презентован је примерен део ауторске аргументације у оквиру објављених радова у научним часописима, чиме се указује на потребу напуштања и преосмишљавања неодрживих „2Д“ у корист одрживих „3Д“ премиса, теорија и прагме, јер су то великим делом суштински узроци досадашњег дуготрајног и непроцењиво штетног дејства у већ изазваним и евидентним условима локалних и глобалних климатских промена са апокалиптичним наговештајима.

Само овај мали део изложених проблема, довољан је да се схвати да смо стигли до „тачке преокрета“, када се дефинитивно морају напустити неодрживе „2Д“ теорије и прагма. Истовремено, нужно се мора развијати нове и дакако, одрживе „3Д“ научно-стручне парадигме које ће благовремено створити услове за преосмишљено деловање у области „3Д“ екоурбанистичког и екорегионалног планирања и управљања простором, његовим тековинама и творевинама.

У наведеном контексту, у будућем закону нарочито је потребно артикулисати и афирмисати одрживе „3Д“ принципе:

- да физичку структуру људског пребивалишта (насеља), руралног или урбаног типа, чине три подтипа физичких структура међу којима се разликују: високо, ниско и пејзажно грађени објекти или артефакти, уместо досадашње неорживе „2Д“ типологије по којој физичку структуру града чине изграђени и тзв. неизграђени, тзв. слободни и тзв. отворени простори,
- да су три подтипа физичких структура (високо, ниско и пејзажно грађени објекти или артефакти) као структурни делови руралносрединског и урбаносрединског пребивалишта, узрочно-последичне подцелине које имају једнако вредан и равноправан статус, што значи да нема прозелитизма једних над другима, а нарочито високо грађених објеката над пејзажним и ниско грађеним објектима,

- да су три подтипа физичких структура (високо, ниско и пејзажно грађени објекти или артефакти) међусобно подразумевајуће, интегративне, компатибилне, комплементарне подцелине у физичкој структури руралносрединског или урбаносрединског пребивалишта,
- да је у планско-урбанистичким документима, регулативи и свим пратећим актима, одлукама и препорукама, нужно артикулисати и афирмисати исти ниво детаљности за све једнако вредне подтипове високих, ниских и пејзажно грађених „3Д“ структура, објеката или артефаката,
- да се афирмише одрживи екореципроцитет између високо, ниско и пејзажно грађених физичких („3Д“) структура
- да планирана, пројектована и изграђена ниско-градитељска и пејзажно-градитељска „3Д“ остварења или артефакти, у појмовном и појавном смислу, непорециво јесу изграђени „3Д“ објекти, иако немају зидове, као што то непорециво јесу високо грађени објекти или артефакти који имају зидове,
- да дефинитивно постоје планиране, пројектоване и грађене структуре, објекти или артефакти пејзажно-архитектонског градитељства, стваралаштва, културе, уметности и културно-парковног наслеђа, а не тзв. зелене површине, тзв. зеленило, тзв. зелене зоне које су у пролеће зелене, у јесен жуте, а зими под снегом беле итд.
- да планиране, пројектоване и грађене структуре, објекти или артефакти пејзажно-архитектонског градитељства, стваралаштва, културе, уметности и културно-парковног наслеђа нису природна добра, јер нису творевине природе иако се у њиховој изградњи користе расаднички произведени флорални (органиски) елементи који се као флоралне јединице уграђују на пројектовано место,
- да у планираним, пројектованим и грађеним структурама, објектима или артефактима пејзажно-архитектонског градитељства, стваралаштва, културе, уметности и културно-парковног наслеђа као градитељско-урбаним творевинама владају урбани процеси, а у природним добрима као природним творевинама владају природни процеси,
- да планирани, пројектовани и грађени „3Д“ објекти или артефакти пејзажно-архитектонског градитељства, стваралаштва, културе, уметности и културно-парковног наслеђа нису и не могу бити тзв. неизграђени, тзв. отворени, тзв. слободни, тзв. зелени, тзв. природни простори, површине, зоне и томе слично,
- да планирани, пројектовани и грађени објекти или артефакти пејзажно-архитектонског градитељства, стваралаштва, културе, уметности и културно-парковног наслеђа као „3Д“ физичке структуре, не могу се сводити, преводити и легендирати као „2Д“ бесмислене равни, односно зелено обојене или необојене површине, тзв. зеленило, тзв. зелене зоне, тзв. зелени простори, тзв. природа, (Дакле, ни појам „зеленило“ у пролеће, ни „жутило“ у јесен, ни слоган „зеленило-жутило“, јасно је да не могу артикулисати стручне проблеме разумевања, маркирања, планирања, билансирања, пројектовања итд., разноврсних и вишесложних објеката културно-парковног наслеђа, односно и других објеката пејзажно-архитектонског градитељства, стваралаштва, културе и уметности.),

- да се у закону потпуно елиминише из употребе неодрживи „2Д“ план намене површина без треће димензије и продубљеног урбаног мишљења о простору, већ да се уместо њега афирмише план намене грађевинског земљишта, или план физичких структура руралносрединског или урбаносрединског пребивалишта,
- да се неафирмише квазистручни и неодрживи „2Д“ антисистем тзв. зелених површина и тзв. зеленила, већ да се афирмише једино могући и одрживи „3Д“ систем пејзажно-архитектонско-урбанистичких структура и објеката,
- да ниско и пејзажно грађени објекти или артефакти нису елементи урбаног дисконтинуитета, већ да су они као и високо грађени објекти једнако вредни елементи и стожери пожељног и једино одрживог екоурбаног континуитета,
- да се афирмише градитељски и културни, односно струкотворни, градотворни, духотворни, животворни идентитет, физички субјективитет и капацитет, екоурбани бонитет и градитељскоурбани легалитет за пејзажно и ниско грађене структуре, објекте или артефакте,
- да се у планско-урбанистичким документима неафирмише квазистручни „2Д“ апсурд по којем тзв. зелена површина = површина површине, јер она нема градитељски и културни идентитет, физички субјективитет и капацитет, градитељско-урбани бонитет и легалитет,
- да се у планско-урбанистичким документима код билансирања квадрата за високо и ниско грађене „3Д“ објекте, нужно је истовремено билансирати квадратуру познатих пејзажно грађених „3Д“ објеката, уместо досадашњег билансирања тзв. зелених површина, које у коначном сабирању представљају површину површине или квадрат квадрата,
- да се елиминише досадашње мађионичарско одузимање треће димензије планираним, пројектованим и грађеним „3Д“ објектима пејзажне архитектуре, па и ниско грађеним „3Д“ објектима, јер се исти на тај начин неодрживо преводе у бесмислену раван, или тзв. неизграђени, тзв. слободни простор, тзв. отворени простор који се по потреби пренамењује и псеудоурбанизује,
- да се елиминише употреба квазистручне, спекулативне и узаконе „2Д“ терминологије у планско-урбанистичким документима, јер из ње проистиче вешта административно-управна трикологија (маневар) корумпираних појединаца и група, по којој се спекулативно произведена „2Д“ раван, интересно-профитерски и по потреби, пренамењује у неизграђено грађевинско земљиште (локацију) за псеудоурбанизацију која контаминира урбаносредински волумен (примери: рушење „Петог паркића“ 2005. г. и проширење Т.Ц. „Ушће“ 2009. г.),
- да је за пејзажно-урбане објекте потребна израда идејног и главног пројекта, и да се у вези с тим планско-урбанистичким документима имплементира исти ниво детаљности за високо, ниско и пејзажно грађене структуре,
- да се нијадан пејзажно-урбани објекат не може градити (изводити) само на основу тзв. плана уређења или тзв. плана озелењавања, већ само на основу главног пројекта,
- да се насеља не могу планирати без насељског парка, блокови без блоковског парка, улице без дрвореда,
- да главни пројекат пејзажно-архитектонског објекта морају ревидовати лиценцирани пејзажни архитекти са новим називом лиценце која је примерена планирању, пројектовању и изградњи „3Д“ објеката пејзажно-архитектонског или пејзажно-урбаног градитељства, стваралаштва, културе, уметности и културно-парковног наслеђа, а не са тренутно важећим које су резултат квазистручне „2Д“ или тзв. зеленоповршинске терминологије,

- да се у идејним и главним пројектима елиминише „2Д“ терминологија, нарочито код спецификације органских (флоралних) градивних материјала за изградњу пејзажно-урбаног објекта.
- да се у планско-урбанистичким документима планирају; да пројектанти по пројектном задатку раде пројекат за познати пејзажно-архитектонски објекат парка и сл. (а не да раде тзв. пројекат уређења простора, јер није у питању одржавање –чишћење, брисање прашине, кречење); да извођачи граде (а не да их подижу, јер нису ни пали); да стручно компетентна предузећа одржавају; и коначно да стручно компетентне институције система штите, искључиво познате физичке („3Д“) структуре, објекте или артефакте пејзажно-архитектонског градитељства;
- односно да квазистручно непланирају „2Д“ антисистем зелених површина или тзв. зеленила, затим да нераде виртуелни пројекат или план тзв. уређења тзв. зелених површина или тзв. зеленила, да не одржавају тзв. зелене површине, већ разне и познате објекте паркова, вртова, предвртова, променада итд., да се планирани, пројектовани и грађени „3Д“ објекти или добра културно-парковног наслеђа штите као културна, урбана или црквена добра, а не као природна добра, јер нису природна творевина и у њима не владају природни процеси итд.

Референце

1. Doksijadis, Konstantinos (1982), *Čovek i grad*, Nolit, Beograd.
2. Pegan, Srećko (2007), *Urbanizam*, Arhitektonski fakultet, Zagreb.
3. Радовић, Ранко (2009), *Форма града*, Грађевинска књига, Београд.
4. Радовић, Ранко (1972), *Физичка структура града*, ИАУС, Београд.
5. Тошковић, Добривоје (2006), *Увод у просторно и урбанистичко планирање*, Академска мисао, Београд.
6. Ђеримовић, Љ. Велимир (2012), *Да ли је планирани, пројектовани и грађени парк културно или природно добро, или зелена површина, или...?*, (*Is planed, designed and built park cultural or natural resources, or green area, or...?*), Часопис „Савремено градитељство“, Број 9., Година IV, Бањалука, (стр. 52-67); (9 771986 575905) ISSN 1986-5759 / UDK 711; UDK 711.4-11:712; www.pipaugs.org.rs
7. Ђеримовић, Љ. Велимир (2012), *Да ли је Пионирски парк природно добро? (Is Pioneer Park natural area?)*, Научно-стручни часопис за архитектуру и грађевинарство „Простор“, Број 19. Бањалука, (стр. 66-71.) UDK 71/72; ISSN 1840-4154; www.pipaugs.org.rs
8. Ђеримовић, Љ. Велимир (2012), *„2Д“ или „3Д“ регулатива, планирање и управљање урбаним и регионалним простором („2D“ or „3D“ regulation, planning and management of urban and regional area)*, Зборник радова „Градови у XXI веку – локална самоуправа у планирању и уређењу простора и насеља“, IV научно-стучни скуп са међународним учешћем (IV mid-career scientific conference with international participation), Асоцијација просторних планера Србије, Географски факултет Универзитета у Београду, Републичка агенција за просторно планирање, Београд, (стр. 289-300), 711.1:352.078(082) ; ISBN 978-86-82657-97-2 (GF) ; COBISS.SR-ID 189609228. ; www.pipaugs.org.rs
9. Ђеримовић, Љ. Велимир (2012), *Климатске промене и планирање урбаносрединског пребивалишта (Climate change and planning urban environmental residence)*, Часопис „Техника“, Број 66 (2012) 4., Година LXVII, Београд, (стр. 523-529.), UDC: 551.583.588:502.33, UDC: 62(062.2) (497.1), ISSN 0040-2176; www.pipaugs.org.rs

10. Ђеримовић, Љ. Велимир (2011), *(Не)одрживо „2Д“ планирање структура урбаног и предеоног пејзажа у условима климатских промена ((Un)sustainable "2D" structure of the urban planning and landscape scenery in terms of climate change)*, Зборник радова „Будућност развоја насеља у светлу климатских промена“, Друштво урбаниста Београда (ДУБ), Београд, (стр. 137-172.), 711.4:551.583(082), ISBN 978-86-907727-7-3, COBISS.SR-ID 187362060 www.dub.org.rs ; www.pipaugs.org.rs
11. Ђеримовић, Љ. Велимир (2011), *Пејзажно градитељство – Интегративна заштита и очување културно-парковске баштине (Landscape Architecture - Integrative protection and preservation of cultural heritage park)*, Часопис за урбанизам, архитектуру и дизајн „Архитектура“, Број 157-158., Асоцијација српских архитеката – Архитектонски форум, Београд & Подгорица, (стр. 20-21.), ISSN 1452-9750 ; www.pipaugs.org.rs
12. Ђеримовић, Љ. Велимир (2011), *Корпоратократија и градоградитељство (Korporata-ism and cities-architectural)*, Часопис за урбанизам, архитектуру и дизајн „Архитектура“, Број 163-164., Асоцијација српских архитеката – Архитектонски форум, Београд & Подгорица, (стр. 20-21.), ISSN 1452-9750 ; www.pipaugs.org.rs
13. Ђеримовић, Љ. Велимир (2011), *Да ли је Пионирски парк природно добро (Is Pioneer Park natural resource)*, Часопис за урбанизам, архитектуру и дизајн „Архитектура“, Број 167-168., Асоцијација српских архитеката – Архитектонски форум, Београд & Подгорица, (стр. 16-19.), ISSN 1452-9750 ; www.pipaugs.org.rs
14. Ђеримовић, Љ. Велимир (2011), *Урбанизација или псеудоурбанизација (Urbanization or pseudo-urbanization)*, Часопис „Наслеђе“, Број 17., Година VIII, Филолошко-уметнички факултет (ФИЛУМ) Крагујевац, Крагујевац, (стр. 39-63), UDK 711.4:504.63; ISSN 1820-1768=Nasleđe (Kragujevac) COBISS.SR-ID 115085068 ; www.pipaugs.org.rs
15. Ђеримовић, Љ. Велимир (2011), *Псеудоурбанизација као последица законске и урбанистичке терминологије (Legal consequences of urban and terminology)*, Часопис „Техника“, Број 65 (2011) 1., Година LXVI, Београд, (стр. 27-34.), UDC:711.4-63, UDC: 62(062.2) (497.1), ISSN 0040-2176 ; www.pipaugs.org.rs
16. Ђеримовић, Љ. Велимир (2011), *Неодрживе псеудоурбане последице законске и урбанистичке терминологије (Unsustainable pseudo-urban consequences of legal and urban terminology)*, Гласник Српског географског друштва, Број 3., Свеска XCI, Београд, (стр. 117-138), UDC 911.375.227; ISSN 0350-3593 ; 0350-35931103117C.pdf - Adobe Reader ; www.pipaugs.org.rs
17. Ђеримовић, Љ. Велимир (2011), *Псеудоурбанизација и корпоратократија против одрживог развоја (Pseudo-urbanization and Korporata-ism against sustainable development)*, Proceedings 5th International scientific conference „Architecture, civil engineering – modernity“, Ministry of culture – Republic Bulgaria, State Cultural Institute „The palace“ – the town of Balchik, Varna Free University „Chernorizets Hrabar“ Faculty of Architecture, Varna, Bulgaria, (стр. 267-279.), ISSN 1314-3816 ; www.pipaugs.org.rs
18. Ђеримовић, Љ. Велимир (2010), *Одржива урбанизација и неодржива псеудоурбанизација (Sustainable urbanization and unsustainable pseudourbanization)*, Часопис „Савремено градитељство“, Број 04, Година II, Завод за изградњу а.д. Бањалука, Република Српска, Бањалука, (стр. 28-38.), UDK 711.4:502; UDK 711; ISSN 1986-5759; www.zibl.net ; www.pipaugs.org.rs
19. Ђеримовић, Љ. Велимир (2010), *Културно-парковно наслеђе као интегративни део заштите градитељске баштине и одрживог развоја - Пример Академског парка у Београду (Cultural-park heritage as integrative part of architectural heritage and sustainable development - Example of Academic Park in Belgrade)*, Зборник Пете конференције о интегративној заштити (Proceedings of the Fifth Conference on Integrative Protection), Министарство просвете и културе Републике Српске Бањалука & Републички завод за заштиту културно-историјског и природног наслеђа Републике Српске, Бањалука, (стр. 297-309.), ISBN 978-99955-640-4-9, COBISS.BH-ID 1798936 ; www.pipaugs.org.rs

20. Ђеримовић, Љ. Велимир (2010), *Одрживост, грађена средина и климатске промене (Sustainability, developed environment and climate change)*, Зборник (pdf) „Заштита животне средине у енергетици, рударству и пратећој индустрији“, Факултет за екологију и заштиту животне средине Универзитета „Унион“ Београд и Асоцијација геофизичара Србије, Београд, (стр. 300-309.), ISBN 978-86-913953-0-8 (AGS), COBISS.SR-ID 178214668 ; www.pipaugs.org.rs
21. Милошевић, В. Предраг – Ђеримовић, Љ. Велимир (2010), *Еко-град Београд – континуитет системских огрешења о одрживост (Eco-city Belgrade – continuity of sistemi's failures in sustainability)*, Часопис „Изградња“ 64 (2010) 1-2, 3-6., Број 1-2., Година LXIV, Београд, (стр. 47-70.), UDK 502.131.1(497.11), UDK 624+71+72(05), ISSN 0350/5421; UDK 624+71+72(05), COBIS.SR-ID 55831; www.pipaugs.org.rs
<http://scindeks.nb.rs/article.aspx?artid=0350-54210702007F>
22. Ђеримовић, Љ. Велимир (2010), *Моћи законодавне и урбанистичке квазистручне терминологије, i vice versa: Пети паркић Београд – Тротоари Сарајево – Академски парк Београд (Legislative power and urban quasi-professional terminology and vice versa Five park Belgrade - Pavements Sarajevo - Academic park Belgrade)*, Часопис „Изградња“ 64 (2010) 9-10., Број 9-10., Година LXIV, Београд, (стр. 553-570.), UDK 712:711.4;502.131.1, UDK 624+71+72(05), ISSN 0350-5421. ; www.pipaugs.org.rs
23. Милошевић, В. Предраг – Ђеримовић, Љ. Велимир (2009), *Еко-град Београд (Eco-city Belgrade)*, Abstract ID number 27., Congress E-Book, ECOCITY – 2009 - Ecocity world summit 2009, www.ecocity2009.com, Istanbul Cevahir Convention Center, 13-14-15. December 2009., (стр. 220-235.) ; www.pipaugs.org.rs
24. Ђеримовић, Љ. Велимир (2009), *Савремена урбаност и културно-парковно наслеђе у условима локалних и глобалних промена (Modern urbanity and cultural-park heritage in the conditions of local and global changes)*, International conference „The space i European architecture – tradition and innovation“, Ministry of culture – Republic Bulgaria, State Cultural Institute „The palace“ – the town of Balchik, Varna Free University „Chernorizets Hrabar“ Faculty of Architecture, Proceedings part I - (стр. 188-205.), ISBN 978-954-9430-43-1. ; www.pipaugs.org.rs
25. Ђеримовић, Љ. Велимир (2009), *Неприкладна стручна терминологија у књигама и законској регулативи (Inappropriate technical terminology in books and legal regulation)*, Часопис „Изградња“ 63 (2009) 3-4., Број 3-4., Година LXII, Београд, (стр. 87-106.), UDK 71/72:81'276.6, UDK 624+71+72(05), ISSN 0350-5421;UDK 624+71+72(05), COBIS.SR-ID 55831;
<http://scindeks.nb.rs/article.aspx?artid=0350-54210702007F> ; www.pipaugs.org.rs
26. Ђеримовић, Љ. Велимир (2009), *О проблему стручне терминологије (The problem of professional terminology)*, Часопис за урбанизам, архитектуру и дизајн „Архитектура“, Број 137., Асоцијација српских архитеката – Архитектонски форум, Београд & Подгорица, (стр. 13.), ISSN 1452-9750 ; www.pipaugs.org.rs
27. Ђеримовић, Љ. Велимир (2009), *Ефекти маргинализације и дисконтинуитета пејзажно-архитектонско-урбаних структура у грађеној средини (Efekts marginalization and discontinuity landscape-architectural-urban structure built environment)*, Зборник радова (CD) „Континуитет-дисконтинуитет у планирању градова“, Друштво урбаниста Београда (ДУБ), Београд, (стр. 142-163.), ISBN 978-86-907727-5-9.; www.dub.org.rs ; www.pipaugs.org.rs
28. Милошевић, В. Предраг – Ђеримовић, Љ. Велимир (2009), *Еко-град Београд – континуитет системских огрешења о одрживост (Eco-city Belgrade – continuity of sistemi's failures in sustainability)*, Зборник радова (CD) „Континуитет-дисконтинуитет у планирању градова“, Друштво урбаниста Београда (ДУБ), Београд, (стр. 36-62.), ISBN 978-86-907727-5-9.; www.dub.org.rs ; www.pipaugs.org.rs

29. Ђеримовић, Љ. Велимир (2008), *Планско-урбанистичка и законодавна терминологија у функцији псеудоурбанизације (Planning and urban development and legislative terms in the function of pseudo-urbanization)*, Зборник радова „Нова урбаност – Интеграција – Дезинтеграција града?“, Друштво урбаниста Београда (ДУБ), Београд, (стр. 71-94.), 711.4.01 (082); ISBN 978-86-907727-4-2.; www.dub.org.rs ; www.pipaugs.org.rs
30. Ђеримовић, Љ. Велимир (2008), *Културно-парковно наслеђе Србије као вредан градитељско-урбани и еко-туристички ресурс (Cultural-park heritage of Serbia lovely as a valuable architectural and urban and eco-tourism resource)*, Зборник радова (CD) „Перспективе развоја екотуризма“, Еколошки покрет Сремска Митровица – Центар за развој еко и руралног туризма, Сремска Митровица, (стр. 111-122.); www.ecotourismserbia.com ; www.pipaugs.org.rs
31. Ђеримовић, Љ. Велимир (2008), *Планско-урбанистичка терминологија на штету екоурбаних ресурса (Plan-urbanistic terminology to the detriment of eco-urban resources)*, Међународна научна конференција „Животна средина данас“ (International conference on „Environment today“), Часопис „ECOLOGICA“, Број 16., Година XV, Београд, (стр. 171-180.), UDC:502.33.34.001.4:728.1(1-22)=861; UDC:502; YU ISSN 0354-3285 ; www.pipaugs.org.rs
32. Ђеримовић, Љ. Велимир (2008), *Очување и заштита постојећег – данас још непознатог културно-парковног наслеђа у условима глобалних промена (Conservation and protection of the existing – today still unknown cultural-park heritage in the conditions of global changes)*, Зборник Друге и Треће конференције о интегративној заштити (Proceedings of the Second and Third Conference on Integrative Protection), Универзитет за мир Уједињених нација – Европски центар за мир и развој Београд & Министарство просвете и културе Републике Српске Бањалука & Републички завод за заштиту културно-историјског и природног наслеђа Републике Српске & Град Бањалука, Бањалука, (стр. 293-326.), 930.85(082); 725/728(082); 903/904(082); ISBN 978-99955-640-1-8. COBISS.BH-ID 1251352. ; www.pipaugs.org.rs
33. Ђеримовић, Љ. Велимир (2008), *Псеудоурбанизација угрожава квалитет ваздуха у градовима и насељима Србије (Pseudo-urbanization threatens air quality in cities and towns Serbia)*, Зборник радова „Квалитет заштите ваздуха 2008“, Привредна комора Србије – Одбор за заштиту животне средине и одрживи развој и Друштво за чистоћу ваздуха Србије, Београд, (стр. 233-247.), 502/504(082); 502.3(497.11)(082); 614.71(082); 66.071.9(082); ISBN 978-86-80809-43-4. ; www.pipaugs.org.rs
34. Ђеримовић, Љ. Велимир (2008), *Планско-урбанистичка терминологија на штету екоурбаних ресурса (Plan-urbanistic terminology to the detriment of eco-urban resources)*, Друштво „Ecologica“, Београд (стр. 134-136.), 502/504(048); ISBN 978 – 86 – 904721 – 4 – 7. ; www.pipaugs.org.rs
35. Ђеримовић, Љ. Велимир (2007), *Православна црквена порта и савремена урбаност (Orthodox churchyard and contemporary urbanity)*, Зборник радова „Нова урбаност – Глобализација – Транзиција“, Друштво урбаниста Београда (ДУБ), Београд, (стр. 251-266.), ISBN 978-86.907727-3-5. www.dub.org.rs ; www.pipaugs.org.rs
36. Ђеримовић, Љ. Велимир (2007), *Еко-урбана (не)култура угрожава квалитет ваздуха (Eco-urban (non)culture threatens air quality)*, Зборник радова „Заштита ваздуха 2007“, Друштво за чистоћу ваздуха Србије & Привредна комора Србје, Београд, (стр. 183-189.), 502/504 (497.11) (082); 502.3 (497.11) (082); 614.71 (082); 66.071.9 (082); ISBN 978-86-80809-38-0. ; www.pipaugs.org.rs
37. Ђеримовић, Љ. Велимир (2007), *Штете због уврежене и непримерене терминологије (Damage due to widespread and inappropriate terminology)*, Часопис за урбанизам, архитектуру и дизајн „Архитектура“, Број 109., Асоцијација српских архитеката – Архитектонски форум, Београд & Подгорица, (стр. 12.), ISSN 1452-9750; www.pipaugs.org.rs

38. Ђеримовић, Љ. Велимир (2007), *Еко-урбана (не)култура и глобално загревање (Eco-urban (non)cultures and global warming)*, Часопис за урбанизам, архитектуру и дизајн „Архитектура“, Број 115., Асоцијација српских архитеката – Архитектонски форум, Београд & Подгорица, (стр. 8-9.), ISSN 1452-9750 ; www.pipaugs.org.rs
39. Ђеримовић, Љ. Велимир (2006), *Културно-парковно наслеђе Србије (Cultural-park heritage of Serbia)*, Часопис „ECOLOGICA“ - Посебно тематско издање, Број 12., Година XIII, (стр. 161-168.), UDC:351.777.83:502.5(497.11)=861; UDC:502; YU ISSN 0354-3285. ; www.pipaugs.org.rs
40. Ђеримовић, Љ. Велимир (2006), *Плански документи, легислатива, терминологија и културно-парковно наслеђе (Planning documents, legislation, terminology and cultural-park heritage)*, Зборник радова “Реконструкција и ревитализација града”, Друштво урбаниста Београда (ДУБ), Београд, (стр. 133-145.); 7.11-168(082), ISBN 86-907727-2-3.; COBISS.SR-ID 135682060 ; www.pipaugs.org.rs
41. Ђеримовић, Љ. Велимир (2003), *Обнова духовних, градитељских и пејзажних вредности Војводине (Renewal of spiritual, architectural and landscaping values of Vojvodina)*, Међународна еко-конференција 2003. (Заштита животне средине градова и приградских насеља - Environmental protection of urban and suburban settlements), Монографија II, Еколошки покрет града Новог Сада, Нови Сад, (стр. 75-80.), ISBN 86-83177-17-3, ISBN 86-83177-18-1. ; www.pipaugs.org.rs
42. Šćitaroci Obad Mladen i Voјanić-Obad Šćitaroci (1996), В., *Парковна архитектура као елемент слике града*, Prostor, Vol. 4, Broj 1, Zagreb.